

Referat fra møte mellom Udir og friskoleorganisasjonene

onsdag 9. oktober 2019

Tilstede fra Udir: Einar Plather, Magne H. Engebretsen, Trude Rime, Sine Solheim, Øystein Rovde, Kjetil Høvik Fylkesmann i Vestland, Anna Beskow og Marianne Lystad

Fra FK:

Ivar Smit, Steinerforbundet
Gro Maastad og Vilhelm Lae, PHL
Svein Anders Tjernsbekk og Gina Marie Grønlien Østmoe, NFFL
Eirin Eikås og Ingrid Stange, Montessori Norge
Anne Tingelstad Wøien, Virke
Knut Erik Beyer Arnesen og Kjetil Eide, Abelia/FRI
Sidsel Høland Olausson og Jan Erik Sundby, KFF.

PROBLEMSTILLINGER MED SPØRSMÅL

A. Tidligere spørsmål som ikke er endelig avklart

Om hvite busser og muligheten for friskoler til å søke om støtte.

Spørsmål: Vi går ut fra at disse pengene vil gå direkte til aktuelle skoleklasser, og at det også vil gjelde aktuelle skoleklasser i friskoler. Vi ber om bekreftelse på det. Vi ber også om informasjon om når retningslinjene vil foreligge.

På spørsmål om ordningen med tilskudd for reise med Hvite busser noterte vi at ordningen er ikke klargjort fra KD ennå, og at Udir har oversendt våre synspunkter til dem. Er det noe nytt i denne saken?

Svar: Det er fastsatt retningslinjer. Friskoler kan også søke om midler. Retningslinjene skal oversendes friskolene.

Tilskudd til digitale læremidler.

Friskolene ønsker å kunne søke om midler til digitale læremidler på linje med offentlige skoleeiere. Vi har referatført fra møtet i juni at Udir har sendt våre kommentarer om denne saken videre til KD, som vil se på det på nytt.

Spørsmål: Er det noe nytt å meddele om saken?

Svar: Vi har oversendt en forespørsel til departementet, men har ennå ikke fått svar.

Påbyggselever som har påbyggfag fra før.

Vi viste i spørsmål nr. 10 til møtet 5. juni til en henvendelse til Udir om bytte av YFF til realfag slik elever gjør i offentlig skole. Vi har referatført at Udir skal komme tilbake til saken.

Spørsmål: Har Udir noe nytt å melde i saken?

Svar: Vi skal få et svar før oktobertellingen. KFF følger opp saken i mail med Udir.

Nye spørsmål

1. Feide 2.0 og betingelser for friskoler

Friskoleorganisasjonene har ved par anledninger tidligere tatt opp mulighetene for friskolene til å få en likestilt ordning med Feide sammenlignet med offentlige skoler som eies av kommuner og fylkeskommuner. Dette skjedd også under siste møte med Udir i juni hvor vi viste til en henvendelse fra Forum for Friskoler tilbake til april hvor de skrev følgende:

" Slik vi har forstått det så er det overordnet et ønske om at flest mulige skoler benytter seg av Feide. Derfor har vi tidligere tatt opp forslaget om at friskoleorganisasjonene kan få status som vertsansettelse hos Feide. Stadig flere av våre medlemsskoler ønsker også tilgang til Feide, blant annet for å ta i bruk ulike tjenester som kan bidra til å styrke læringsmiljøet. Men for de mindre og mellomstore skolene blir den økonomiske terskelen alt for høy, da vanskelig kan sidestille seg med økonomien en norsk kommune. Derfor foreslår vi en løsning som tilsvarer satsene for kommuner/fylkeskommuner f.eks. for friskoleorganisasjonene samlet eller per friskoleorganisasjon for å stimulere flere skoler til å ta i bruk Feide.

Feide er av myndighetene sett på som viktig for skoledriften. Udir bruker begrepet «nasjonal løsning» på sin nettside og skriver: «Feide er den nasjonale løsningen for trygg innlogging i utdanning og forskning. Med Feide får elever, studenter og ansatte tilgang til en rekke tjenester med samme brukernavn og passord.»

Feide oppgir følgende priser i 2019:

Tilknytningsavgift pr år, liten privat skoleeier (færre enn 650 elever) 10 000 kr, middels privat skoleeier (mellom 650 og 2500 elever) 13 750 kr og stor privat skoleeier (mer enn 2500 elever) 18 750 kr.

De fleste skoleeiere er små enkeltstående skoler som vil betale en høy pris for dette per elev sammenlignet med prismatrisen som gjelder for kommuner og fylker."

Vi avsluttet med å spørre om Udir vil legge til rette for en prising av tjenestene som i større grad likestiller friskoler med offentlige skoler. Til svar fikk vi at Feide ser behov for å gå gjennom ordningen/prisene for friskoler på nytt og vil gjøre det i 2019. De vil vurdere muligheten for en ordning der friskoleorganisasjonene er "eiere" for alle sine, men ser helst at det gjøres avtale med hver enkelt skole.

Vi venter fortsatt på en konkret tilbakemelding og registrer at det siden den gangen har skjedd mye som mange friskoler i praksis ikke vil få anledning til å ta del i:

- Ifm med Innføring av nytt læreplanverk skriver Udir på sine nettsider at. "Vi jobber med en nettbasert kompetansepakke som blir gratis og åpent tilgjengelig for alle grunnskoler og videregående skoler gjennom pålogging med FEIDE på kompetanse.udir.no. Det er ingen begrensninger på kapasitet eller antall deltakere. Kompetansepakken skal være skolebasert."
- FEIDE lyser ut tilskudd for oppgradering til FEIDE 2.0 på inntil 50.000, men hvor friskoler av en eller annen grunn ikke er inkludert i de som kan søke, og søknadsfristen er 30.9: <https://www.feide.no/nyhet/sok-om-tilskudd-til-oppgradering-av-feide>

Begge deler illustrerer godt hvorfor det er viktig å få en økonomisk bærekraftig løsning for friskolene på plass snarest mulig.

Spørsmål:

- *Når kan vi forvente at det kommer et tilbud fra Feide som vil legge til rette for en prising av tjenestene som vil være økonomisk oppnåelig for store og små friskoler og som likestiller friskoler med offentlige skoler?*
- *Vil Feide likestille friskolene med offentlige skoler slik at de også kan søke om tilskudd for oppgradering til Feide 2.0?*

Svar: Det er kommet ny prising fra 2020. Satsene er satt mye ned. Dette finner man på Feide.no

Udir jobber fortsatt med mulighet for at friskolene kan søke om tilskudd for oppgradering til Feide 2.0. Når vi har landet dette spørsmålet, vil dere få et svar.

2. Tilsyn med fokus på skoleeiers forsvarlige system

Udir har utviklet verktøyet Reflex for å gi hjelp til dem som jobber med barnehage og skole slik at disse bl.a kan reflektere rundt hvordan de jobber med regelverket.

Brukere av verktøyet Reflex kan bl.a velge rollen «Medlem i styre for privat skole» og bl. a velge oppgaven «vurdere egen praksis». Blant temaene som kan gjøres til gjenstand for vurdering, er disse:

- Skoleeiers forsvarlige system: Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen
- Skoleeiers forsvarlige system: Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø
- Skoleeiers forsvarlige system: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen
- Skoleeiers forsvarlige system: Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre for å fremme et trygt og godt skolemiljø
- Skoleeiers forsvarlige system: Virksomhetsbasert vurdering

Her er noen eksempler på spørsmål som medlem av styre i privat skole skal besvare som en del av vurderingsarbeidet under de nevnte temaene:

- Kjenner dere til kravene til å utarbeide individuelle opplæringsplaner, og hva som skal til for å oppfylle dem?
- Kjenner dere til hva som skal til for å oppfylle kravene til virksomhetsbasert vurdering?
- Kjenner dere til de ulike delene av aktivitetsplikten og hva som skal til for å oppfylle dem?
- Kjenner dere til hva som skal til for å oppfylle kravene som gjelder for arbeidet med elevenes utbytte av opplæringen?
- Kjenner dere til hva som skal til for å oppfylle kravene til å jobbe forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø for elevene?
- Kjenner dere til hva som skal til for å oppfylle kravene til virksomhetsbasert vurdering?

Kravet om at styret skal ha et forsvarlig system for bl.a «vurdering av om krava i gjeldende lover og forskrifter, og føresetnadene for godkjenninga blir oppfylte» er gitt i friskoleloven § 5-2 tredje ledd. Udir har i samarbeid med KS laget en veileder «for å bistå kommuner, fylkeskommuner og private skoleeiere i utarbeidelsen av et forsvarlig system». Veilederen finnes både på denne nettsiden https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewjilfD_7tfkAhUa5KYKHRVJBsoQFjABegQIBhAC&url=https%3A%2F%2Fwww.udir.no%2Fudir%2FP

<rintPageAsPdfService.ashx%3Fpid%3D143297%26epslanguage%3Dno&usg=AOvVaw3Ejzg-vMGZlk9wDzMphhRa> og denne

https://www.udir.no/globalassets/upload/tilsyn/5/veileder_forsvarlig_system.pdf. I begge de nevnte dokumentene finnes et avsnitt om «Beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, organisering og myndighetsfordeling» hvor følgende sies (med litt ulike formuleringer i de to dokumentene):

Det er viktig at det er klarhet i virksomheten med hensyn til hvem som har beslutningsmyndighet i forhold til hva. Ansvarslinjene og myndighetsfordelingen de ulike ansvarsnivåene har til å ta stilling til om regelverket generelt sett blir etterlevd, må være klargjort. Videre må det klart fremkomme det ansvar de ulike nivåer har til å ta konkret stilling til om regelverket blir etterlevd i den enkelte situasjon.»

Denne veiledningen levner ingen tvil om at myndighet til å avgjøre om regelverket blir etterlevd i en konkret situasjon, kan delegeres.

Spørsmål:

- a) *Dersom styret har vedtatt en delegering i tråd med friskoleloven § 5-2 der det framgår at rektor er delegert myndighet til å avgjøre om regelverket blir fulgt innenfor områdene spesialundervisning, elevenes skolemiljø, skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og virksomhetsbasert vurdering, mener Udir at de ovennevnte spørsmålene likevel er relevante ved tilsyn på de nevnte områdene?*
- b) *Dersom skolestyremedlemmene svarer at de ikke er kjent med regelverket på de nevnte områdene, men at de har delegert til rektor, som de vet har kompetanse på området, å ta stilling til om regelverket følges, vil Udir som tilsynsmyndighet akseptere at dette er gode nok svar fra skolestyremedlemmene?*

Svar: Udir skal jobbe med språket i Reflex og ser at det er kan forbedres. Alt som har med forsvarlig system vil bli fjernet. Veilederen (som det er vist til med lenker ovenfor) gjelder ikke lenger, den kom i 2007. Siden styret har det øverste ansvaret for skolen, er det styret som er ansvarlig for at skolen følger regelverket. Udir har ingen forventninger om at styret skal inn i alle enkeltsaker, dette gjør daglig leder, men de må kjenne til regelverket og om det blir fulgt. Udir er klar over at loven ikke sier noe om hvilken kompetanse styret skal ha. Sammen skal styret ha en sammensatt kompetanse. Udir ser det også som en akseptabel løsning at styret henter kompetanse utenfra når det er behov.

3. Lærebøker – midler til anskaffelser

Både offentlige og frittstående skoler vil ta i bruk nye læreplaner trinnvis over tre år fra skolestart 2020. Vi har blitt jevnlig orientert om arbeidet og organisasjonene er selv engasjert i arbeidet med læreplaner. Vi har forstått det slik at arbeidet med lærebøker og annet undervisningsmaterieell i størst mulig grad går parallelt med læreplanarbeidet slik at dette er på plass når læreplanene skal tas i bruk. Det vil selvsagt være bra for alle parter.

Utskifting av lærebøker og annet undervisningsmaterieell som en følge av at nye planer tas i bruk vil være et betydelig økonomisk løft.

Spørsmål: Er det i forbindelse med planlegging av fagfornyelsen foretatt vurderinger av kostnadene som er knyttet til den praktiske gjennomføringen og vil det være aktuelt med tilskuddsordninger for skolene slik at fornyingen kan gjennomføres i den takten som er forutsatt?

Svar: Det kom 250 mill. til læremidler i statsbudsjettet. Dere kan videresende spørsmålet til Roger Spidsberg i KD.

4. Forskjellsbehandling i Oslo kommune – AKS

Friskolenes Kontaktforum ber i brev sendt til byråd for oppvekst og kunnskap 6. september Oslo kommune tilby samme gratisordning for AKS til friskolene som elever i Oslo-skolen får. I skoleåret 2019-2020 får alle førsteklassinger i kommunens 111 skoler gratis deltidsplass og deretter er det et utvalg av skoler som får gratis deltidsplass for første til fjerde klasse. Siden friskolene ikke er omfattet av tilbudet og ikke har anledning til å benytte midler som skal komme elevene til gode på SFO, må foreldre betale mellom 1000-2000 kroner mer per måned enn foreldre til barn i offentlige skoler for AKS.

Denne foreldrebetalingen kommer i tillegg til skolepengene. Vår erfaring er at friskoler i Oslo må kreve inn relativt mye i skolepenger særlig fordi kostnader til skolebygg er høye i byområder som Oslo. Selv om det strengt tatt ikke vedkommer saken, tar vi det for gitt at Oslo kommune bruk av midler til AKS føres i regnskapet i samsvar med KOSTRA og ikke inngår i tilskuddsgrunnlaget.

Foreldre som velger friskoler for sine barn bidrar også til fellesskapet og generer som innbyggere i kommunen overføringer av midler som anvendes til dette formålet. Det virker derfor urimelig at foreldre som velger friskoler må betale for AKS som de ellers ville fått gratis som elever/brukere av offentlig skole.

For friskolene er det viktig å drive AKS på sin egen skole slik at elevene får utvikle vennskap, tilhørighet og samhold i et trygt skolemiljø, vi viser til Oppl.9A.

Friskolenes Kontaktforum ser ikke bort fra at også andre kommuner vil komme til å tilby gratisordninger for AKS/SFO i fremtiden.

Spørsmål: Vi oppfatter at problemstillingen presentert her ligger utenfor Udir sitt ansvarsområde. Vi ønsker likevel en vurdering fra Udir om en slik forskjellsbehandling av elever på kommunale og frittstående skoler er akseptabel kommunal forvaltning.

Svar: Dette ligger utenfor regelverket til Udir, og UDir kommer ikke til å mene noe om dette. Det kommer et oppdragsbrev fra KD – om gratis SFO for enkelte elever i sammenheng med forslaget i budsjettet. Udir påpekte også at kommuner heller ikke er forpliktet i opplæringsloven til å gi SFO til alle. Forpliktelsen handler om å ha et tilbud. Det er dermed ikke hjemmel for at kommunen må ta imot elever fra friskoler som møter til SFO på en offentlig skole.

5. Komme elevene til gode

Vi ber om en klargjøring omkring en formulering Udir benyttet i tilskuddsbrevet til Tryggheim Forum AS nå i høst. Skolen har i samme rettssubjekt startet videregående skole etter å ha drevet grunnskole i flere år.

Med bakgrunn i at skolen ikke har mottatt tilskudd for elever videregående skole for juli og august skriver Udir blant annet følgende: «Vi gjør oppmerksom på at statstilskuddet som er utbetalt til skolens grunnskoleelever ikke kan benyttes til å finansiere driften av videregående trinn, men fullt ut skal komme elevene på grunnskoletrinnene til gode.»

KFF tok dette opp i en mail til Udir hvor vi mente at et slikt skille i bruken av tilskuddsmidler er ukjent for oss og at det ikke er noe krav i økonomibestemmelsene som forplikter skolene til å gjøre rede for en slik fordeling av bruk av tilskuddsmidler mellom grunn- og videregående skole.

I svaret til KFF knyttet til den konkrete saken skriver Udir blant annet følgende: «Siden skolen ikke mottar statstilskudd for elevene på videregående trinn for juli og august, må den finne andre måter å finansiere driften av disse trinnene i denne perioden. Statstilskuddet skolen mottar for grunnskolen skal komme fullt og helt grunnskoleelevene til gode. Noe annet ville kunne medføre at disse elevene ble skadelidende for en feil skolen har gjort.»

Vi forutsetter selvsagt at skolen i dette konkrete tilfellet og friskoler helt generelt skal gi elevene som er tatt inn, den undervisningen de har krav på, og at midlene skal komme elevene til gode. I det konkrete eksempelet må det også gjelde de elevene som er tatt inn på videregående nivå. En skole som har kommet i en slik situasjon, må etter vår oppfatning kunne løse dette for eksempel ved at alle lærere, både på grunn og videregående nivå, arbeider noe gratis eller går ned i lønn i en periode. Da vil sannsynligvis tilskuddsmidlene generert fra grunnskolen subsidiere den videregående skoledriften noe. Så finnes det en rekke andre muligheter til å ordne dette.

Dersom det tas i bruk et prinsipp om at midlene skal komme de elevene til gode som genererer tilskuddet, oppstår det en rekke dilemmaer. For eksempel er det ingen finansiering på elever som skolen mister tilskudd for etter 20-dagers regelen. Disse subsidieres av tilskuddet for de resterende elevene. Klassestørrelser er ofte ikke like og kan medføre at store klasser subsidierer drift av små klasser. Første trinn er som regel dyrere enn syvende trinn og medfører en forskyvning av ressurser. I de tilfellene hvor skolen ikke mottar full dekning av kostnader for spesialundervisning, benyttes tilskuddsmidler generert av andre elever til å dekke disse merkostnadene. Det finnes en rekke andre eksempler.

I eksemplene nevnt ovenfor er det riktignok ikke skolens feil, men vi kan vanskelig se at en feil av denne typen (godkjenning ikke klar innen fristen) skal redusere det handlingsrommet som vi mener skolene har nettopp for at alle elever skal få den undervisningen de har krav på.

Spørsmål:

1.

Kan UDir bekrefte at det ikke er krav om noe driftsmessig og regnskapsmessig skille mellom grunnskole og videregående skole for frittstående skoler som driver begge deler i samme rettssubjekt?

2.

Kan UDir bekrefte at innenfor rammene av friskoleloven § 6-3, aktuelle regler som følger av økonomiforskriften og godkjente læreplaner, er det ingen spesielle begrensninger i bruk av tilskuddsmidler og skolene står fritt til å disponere disse til elevenes beste?

Svar:

1. Svaret er ja. Udir forlanger ikke noe regnskapsmessig skille mellom avdelingene.
2. Det ikke noe nytt her, dette var en enkeltsak. Det angår ikke oppstartsaker generelt. Vi følger ikke krone for krone per klasser eller andre grupperinger. Udir mener det må være en balanse i bruken av midler og at formuleringen «ingen begrensninger» derfor bør modereres.

6. Kryssløp fra studiespesialiserende vg1 til yrkesfag vg2

Mange av ordningene som er innført for å sikre at ungdom får en yrkesopplæring tilpasset ulike evner og behov, gjelder ikke friskoler siden friskoler kun gir opplæring i skoledelen av en yrkesfaglig videregående opplæring. Dette gjelder for eksempel ordninger som praksisbrevkandidat og lærekandidat.

En ny ordning som gjelder skoledelen av yrkesfaglig videregående opplæring handler om at elever gis anledning til å bytte fra studiespesialiserende til yrkesfaglig utdanningsprogram etter vg1 uten å måtte ta vg1 om igjen. Ordningen er beskrevet her:

<https://www.udir.no/utdanningslopet/videregaende-opplaring/andre-varianter/overgang-fra-vg1-studiespesialisering-til-alle-yrkesfag-pa-vg2/>

Ordningen forutsetter et nytt fag kalt yrkesfaglig opphenting beskrevet i forskriften «Nasjonale rammer for utvikling av lokale læreplaner i faget yrkesfaglig opphenting»:

<https://www.udir.no/contentassets/ebf75e48e3ee44c5a901e4462a6f9d6e/nasjonale-rammer-for-yrkesfaglig-opphenting-fastsatt-22062018.docx.pdf>

I forskriften opplyses følgende: «Skoleeier (fylkeskommunen) har ansvar for at det blir utviklet en lokal læreplan for eleven i faget yrkesfaglig opphenting.»

Forskriften sier følgende om organiseringen av opplæringen i faget yrkesfaglig opphenting: «Skolen og lokalt arbeidsliv bestemmer når og hvor eleven skal få opplæringen i faget yrkesfaglig opphenting.»

Spørsmål:

- 1. Kan friskoler som er godkjent for å gi opplæring innen ett eller flere yrkesfaglige utdanningsprogram, ta inn elever til vg2 som har fullført og bestått vg1 på studiespesialiserende utdanningsprogram?*
- 2. Dersom svaret på spørsmål 1 er ja, har fylkeskommunen eller friskolen ansvar for å utarbeide den lokale læreplanen i yrkesfaglig opphenting?*
- 3. Dersom svaret på spørsmål 1 er ja, kan lokalt arbeidsliv sammen med friskolen bestemme hvor en elev som er tatt inn til opplæring ved en frittstående videregående skole, skal få opplæringen i faget yrkesfaglig opphenting, jf. forskriftens bestemmelse om organisering?*
- 4. Hvordan informerer Udir frittstående videregående skoler om hvilke endringer i tilbudsstrukturen for yrkesfaglig videregående opplæring som friskoler godkjent for opplæring etter læreplanene i Kunnskapsløftet, kan ta i bruk, og eventuelt hvilke de ikke kan ta i bruk?*

Svar: 1) Ja, det kan de. 2) Det er skolens ansvar for å utarbeide den lokale læreplanen i yrkesfaglig opphenting. 3) Ja, det kan de, flott at dere tilbyr yrkesfaglige utplassering 4) Vi vil gå ut med informasjon til skolene. Ny tilbudsstruktur ligger på Udir sine sider, utdanningsprogram og programområdene.

7. Utvidet svarfrist på friskolesøknader fra 2019

En av våre medlemsskoler som søkte om opprettelse av ny friskole før 1. februar 2019 fikk i juli måned beskjed fra Udir om at de ikke ville få søknaden ferdig behandlet innen 1. februar 2020 i henhold til normal forvaltningspraksis, men at Udir i stedet ville fatte et vedtak i løpet av våren 2020. Her er et utdrag av brevet fra Udir hvor også begrunnelsen framkommer:

"Skolens læreplan og vedtak i saken

Læreplanverket for Kunnskapsløftet fornyes. De nye læreplanene - Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20) - tas i bruk fra høsten 2020.

Friskoler som søker om egne alternative planer må få læreplanene vurdert og godkjent **etter** at LK20 er fastsatt. Dette betyr at skolens læreplaner ikke kan vurderes slik de foreligger i søknaden. Deres søknad vil derfor ikke bli ferdigbehandlet innen 1. februar 2020, slik normal forvaltningspraksis ville vært. De nye læreplanene, for grunnskolen og gjennomgående fag i videregående, fastsettes i november 2019. Skolen må **etter** dette utarbeide egne jevn gode læreplaner og få disse vurdert av Utdanningsdirektoratet. Fristen for å sende inn slike alternative læreplaner for godkjenning er **1. februar 2020** (for fag i grunnskolen og gjennomgående fag i videregående). Utdanningsdirektoratet vil derfor først fatte vedtak i deres søknad våren 2020.

Se informasjon om frister og innføring på våre nettsider: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/friskoler-og-nye-lareplaner-fra-2020/>"

For en friskole vil en slik utydelig utsettelse kunne få til dels alvorlige konsekvenser. Gitt at en eventuell godkjenning får et tidsspenn på opptil fem måneder, og helt fram til sommeren, vil det i praksis være tilnærmet umulig å starte opp høsten 2020. Dette vil ikke bare få konsekvenser for aktuelle elever og deres foreldre, men kan også få økonomiske konsekvenser for skolen. Opsjonsavtaler for lokaler må normalt inngås god tid i forveien, og ved utsettelse av skolestart med et år kan det medføre kostnader ifm. selve avtalen. I tillegg er det stor sannsynlighet at avtalen vil bli kansellert og skolen blir belastet med ekstra kostnader ved å finne fram til nye lokaler og inngå nye opsjonsavtaler. Tilsvarende kan også gjelde for opsjonsavtaler med leverandører hvor det er planlagt ombygging og oppussing av lokalene.

Spørsmål:

- *Vil Udir kunne vurdere en mer fleksibel og forutsigbar løsning – gitt at forholdene som forårsaker forsinkelsen er utenfor søkerens kontroll?*
- *Kan de aktuelle friskolene få godkjenning på grunnlag av gjeldende læreplaner, og få en senere frist til å sende inn nye læreplaner for godkjenning?*
- *Kan det alternativt settes en konkret utvidet svarfrist – f.eks. 1. mars som det var tidligere – for å gi friskolen større forutsigbarhet?*

Svar: Noen skoler får svar seinere enn 1. februar. Det gjelder særlig profilskoler. De fleste skolene i større sammenslutninger som søker med godkjente læreplaner vil etter all sannsynlighet få svar før 1. februar. Alle søkerne har fått dette brevet der vi sier at de må være forberedt på at dette kan ta lenger tid.

8. Samarbeid med barnehage

En frittstående grunnskole har en plikt til å samarbeide med barnehagen om overgangen til skolen, jf. friskoleloven § 5-5. Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang. Skolestyret har hovedansvaret for samarbeidet og skal utarbeide en plan for overgangen fra barnehage til skole.

Spørsmål:

1. *Innebærer denne plikten at skolen aktivt må oppsøke eller henvende seg til alle barnehager innenfor et visst område, eller er det tilstrekkelig at skolen er samarbeidsvillig når en barnehage tar initiativ til et samarbeid, eller når foreldre tar initiativ til at det opprettes et samarbeid knyttet til overgangen fra barnehage til skole for disse foreldrenes barn.*
2. *Den plan som skolestyret skal utarbeide, må det være en plan som omtaler konkrete barnehager, eller handler dette bare om at skolestyret må sørge for at skolen har en plan for hvordan skolen legger til rette for en myk skolestart for alle barn som kommer fra en eller annen barnehage?*

Svar: Udir har ikke vært borte i konkrete saker knyttet til dette. Har sett på forarbeidene. Formålet skal være en trygg og god overgang.

1. *Nei, (ref. prop. 67. (2017-2018)). Trygg og god overgang. Kommunens plan for barnas overgang bør gjøres tilgjengelig for friskolene.
Nei, ikke aktivt oppsøke, skolen må være samarbeidsvillig. Det er opp til den enkelte skole/skoleeier å fastsette hva planen skal innebære. Skal være overordnet, ikke en plan for hvert enkelt barn. Dersom det er opplysninger om enkeltelever, så må det være samtykke. Det vises til en eldre veileder og at denne skal oppdateres.*

9. Skoleplasser ifbm ny tilbudsstruktur for IKT fra 2020

Som kjent kommer det en omfattende revisjon av IKT-Service fag fra 2020 som også vil omfatte fag innen medieproduksjon. Det blir hetende IT og Medieproduksjon og blir i tillegg et 2-årig løp. Flere av våre friskoler har godkjent et gitt antall elevplasser innen vg2 IKT-Servicefag.

Spørsmål:

1. *Blir det mulig for friskolene å flytte IKT-klassen mellom vg1 og vg2 (slik at de tar inn elever for to år om gangen)?*
2. *Blir det mulig å øke konsesjonen på bakgrunn av endring av faget?*
3. *Kan friskolene gjøre om noen av plassene i Medie- og Kommunikasjon til plasser i IT og Medieproduksjon?*

Svar: Til spørsmål 1 er svaret ja. Mens svaret er nei på de to siste spørsmålene. Man må søke om man skal endre elevtall eller overføre elever mellom ulike utdanningsprogram.

10. Tilleggsspørsmål til Udir fra KFF / FK, 26. september 2019

Det har oppstått uklarheter i forbindelse med hvordan Udir sin rettledning om inntak av elever nå skal forstås. Rektorer ved skoler som kan ta inn voksne elever uten rett til videregående skole etter forskrift til friskoleloven § 11-3, spør oss nå om det er slik at elever som tidligere har mottatt opplæring i faget men ikke har bestått og hvor realkompetansevurderingen viser at de ikke har kompetanse i faget, ikke kan gis undervisning i faget.

Vi oppfatter at uklarheten har oppstått i forbindelse med at Udir i e-posttekst har minnet skolene om feil som ofte gjøres. I denne teksten er det ikke noe skille mellom inntak av elever med og uten rett. Dette har gjort noen skoler oppmerksom på en mulig ny regel forståelse fra Udir sin side.

Vi forutsetter imidlertid at det ikke er noen endringer i regelforståelsen på dette området slik også politisk ledelse i KD har bekreftet, og at voksne elever kan tas inn i forhold til de realkompetansevurderingene som blir foretatt. KFF har følgende forståelse av saken:

I vedlegg til tilskuddsbrev 2019 til videregående friskoler (vi regner med at dette er utformet likt til alle) står følgende i kapittel 7:

«Som hovedregel kan skolen kun gi opplæring i fag som eleven ikke har mottatt opplæring i. Fag eleven har mottatt opplæring i, må som hovedregel tas på nytt som privatist. En elev anses å ha mottatt opplæring i fag selv om faget ikke er fullført og bestått¹.»

Fotnote 1: Dette omfatter også elever som har fått karakteren 1 eller IV.

Vi ser for øvrig at nøyaktig det samme (inkludert fotnoten) står i tilsvarende vedlegg til tilskuddsbrev fra 2017. Denne teksten har også bidratt til usikkerhet, men siden både kapittel 7 og kapittel 8 i 2017 har overskriften «Inntak av elever og vurdering av elevens rett», og den ovenfor siterte teksten står først i kapitlet, før underoverskriften «Spesielt om inntak for ulike grupper», regner vi med at sitatet relaterer seg til elevens rett.

I nevnte vedlegg til tilskuddsbrev står det både i 2017 og 2019 under overskriften «Voksne elever uten rett»:

«Skoler omtalt i forskriften til friskolelova § 11-1 har egne regler for inntak av voksne elever uten rett til videregående opplæring.

Skoler for funksjonshemmede, og de andre skolene som er nevnt i forskriften § 11-1, kan ta inn voksne søkere uten rett til videregående opplæring. I friskolelova blir det brukt en annen definisjon for voksen begrepet enn i opplæringsloven. Alle elever som har brukt opp sin rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1, er å anse som voksne. Dette uavhengig av alder.

Regler for inntak og opplæringstilbud gjelder også for voksne elever (med og uten rett).»

(Vi regner med at det er en forglemmelse at vedleggets henvisning til forskriften ikke er oppdatert etter endringene i forskriften i 2016. Rett paragraf må være § 11-3. Det er her listen over skoler som kan ta inn voksne uten rett, står. § 11-4 omhandler kvote for voksne og er vel også relevant å henvise til.)

Vi mener at § 11-1. *Elevstatus og bruk av retten til videregående opplæring* i forskriften underbygger vår forståelse. Her står det følgende:

«Alle som blir tekne inn ved ein vidaregåande skole som driv verksemd etter friskolelova, blir rekna som elevar.

Elevar med rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 bruker ikkje av retten dersom opplæringa utgjer 1/3 eller mindre av timetalet frå eit utdanningsprogram eller eit programområde.»

Her mener vi det er klart at «1/3 av timetallet» handler om bruk av elevens rett til å få opplæring, ikke skolens rett til å gi opplæring til elever uten rett til opplæring.

Vi mener forskriften til friskoleloven § 3-16 a) også gir en klar indikasjon i samme retning. Hvis forskriftsgiver hadde ment at enhver elev som har mottatt opplæring i minimum mer enn 1/3 av et opplæringsår i en friskole, ikke kan få elevstatus, kunne ikke forskriftsbestemmelsen hatt denne ordlyden:

«Når ein elev har fullført og bestått opplæringa i eit fag, skal sluttvurderinga følgje eleven fram til kompetansebevis og vitnemål. Eleven kan da ikkje få elevstatus i faget på nytt.»

Ordene «fullført og bestått» måtte da skiftes ut med «mottatt opplæring»

Spørsmål: Kan Udir bekrefte at voksne elever uten rett som tas inn på friskoler etter § 11-3 i forskrift til friskoleloven, kan gis opplæring i fag hvor realkompetansevurderingen viser manglende kompetanse og at slik undervisning gir grunnlag for tilskudd selv om eleven har mottatt undervisning i faget og kan ha IV eller 1 i faget fra før?

Svar: Udir bekrefter at hverken reglene eller regelforståelsen er endret på dette området. Voksne elever uten rett som har IV eller 1 i faget fra før og en realkompetansevurdering som viser at eleven ikke har kompetanse i faget, kan de tas inn på friskoler som har hjemmel for å ta inn voksne elever uten rett. Voksne uten rett, har på denne måten en mulighet til et skoleløp mens rettselever i tilsvarende situasjon er henvist til privatistordningen. Enkelt sagt trumfer realkompetansevurderingen tidligere mottatt undervisning med IV eller 1 som resultat.

Noen skoler har reagert på at WIS også ser ut til å avvise de elevene det her er snakk om. Disse endringene i WIS har vi fått bekreftet er av tekniske grunner. Vi har fått følgende skriftlige svar på dette fra Udir:

Dette er en av mange kontroller som WIS gjør opp mot skolenes rapportering. Elever som slår ut i kontrollen fordi de er tatt inn til ny opplæring i samme fag skal kunne kvitteres ved å forklare årsaken til slikt inntak. For de øvrige elevene må de respektive skolene gjøre nødvendige tiltak for å rette opp feilen. Vi skal be WIS kommunisere dette tydelig ved neste innrapportering.

11. Eventuelt:

PPT kan også gjøre feil. Be om ting skriftlig fra PPT. Friskolene ser forskjellene siden mange av disse har elever fra flere kommuner. God kilde til informasjon.

Referent

Sidsel Høland Olausson